

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ

**BANYO
723H00013**

Ankara, 2012

- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
- Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
- PARA İLE SATILMAZ.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. BANYO TEKNİKLERİ	3
1.1. Ortam	4
1.2. Yıkama Teknikleri	5
1.2.1. Banyo Yapılırken Dikkat Edilecek Noktalar	8
UYGULAMA FAALİYETİ	9
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	10
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	11
2. GİYDİRME TEKNİĞİ.....	11
2.1. Vücut Kurulama Tekniği	11
2.2. Kıyafet Giydirme	12
2.2.1.Kıyafet Giydirmede Dikkat Edilecek Noktalar	13
UYGULAMA FAALİYETİ	14
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	15
MODÜL DEĞERLENDİRME	16
CEVAP ANAHTARLARI.....	17
KAYNAKÇA	18

AÇIKLAMALAR

KOD	723H00013
ALAN	Hasta ve Yaşlı Hizmetleri
DAL/MESLEK	Hasta veya Yaşlı Bakım Elemanı
MODÜLÜN ADI	Banyo
MODÜLÜN TANIMI	Hasta veya yaşlıya banyo yaptırma ve kıyafetlerini giydirme ile ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/32
ÖN KOŞUL	Bu modülün ön koşulu hijyen ve vücut mekaniği modülünü başarmış olmak
YETERLİK	Banyo Yaptırmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Hasta veya yaşlıya banyo yaptırıp kıyafetlerini giydirebileceksiniz. Amaçlar <ol style="list-style-type: none"> 1. Hasta veya yaşlıya banyo yaptırabileceksiniz. 2. Hasta veya yaşlıya banyo sonrası kıyafetlerini giydirebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Uygulama laboratuvarı Donanım: Yetişkin maketi, projeksiyon cihazı, afiş, resim, CD, DVD, bilgisayar, havlu, şampuan, vücut şampuanı ya da sabun. Lif, tarak, seyyar duş başlığı, termometre, duş kabin muşambası, duş oturağı, bakım personeli için koruyucu giysi.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modül içinde yer alan her öğrenme faaliyetinden sonra verilen ölçme araçları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru- yanlış, boşluk doldurma, eşleştirme, vb.) kullanarak sizi modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Kişinin sağlıklı olması ve sağlığını devam ettirebilmesi için temizliğine dikkat etmesi gerekir. Günlük temizliğinin yanında belli aralıklarla banyo yapması gerekir. Çünkü banyo bir vücut temizleme yöntemidir.

Bazı hasta ve yaşlılar bu ihtiyaçlarını kendileri karşılayamazlar. Onların bu ihtiyaçları sizler gibi bu konuda eğitim almış kişiler tarafından karşılanır.

Bu modül ile hasta veya yaşlının banyosunun nasıl yaptırılacağı ve kıyafetlerinin nasıl giydirileceği bilgi ve becerisine sahip olacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Hasta veya yaşlıya banyo yaptırabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Banyo yapmanın insan üzerindeki etkilerini araştırınız. Edindiğiniz bilgileri rapor haline getirerek sınıfta sununuz.
- Hasta veya yaşlıya banyo yaptırılırken kurulacak etkili iletişimin önemini araştırınız. Sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. BANYO TEKNİKLERİ

Vücudumuzu bir örtü gibi saran deri çabuk kirlenen dokumuzdur. Deri temizliği oluşan atık maddelerden, ter, kir ve ölü dokudan vücudu arındırmak için yapılır. Çünkü bu maddeler hastalık yapan mikroorganizmalar(patojen) için uygun ortamı oluşturur. Enfeksiyonun önlenmesi, deri bütünlüğünün ve deri sağlığının korunması için deri temizliğinin yapılması gerekir.

Yaşlı kişilerde deri kuruduğu için banyo haftada iki kez yapılabilir. İdrar ve gaitasını tutamayan, kaçırın hasta veya yaşlıda kötü bir koku oluşur ve kişinin kendine olan özgüveni azalır veya kaybolur. Böyle bir durumda perine ve anal bölgesi zaman geçirmeden temizlenmeli ve banyosu sık sık yapılmalıdır. Zamanında müdahale edilmediğinde enfeksiyon ve bası yaraları gibi durumlar gelişebilir.

Banyo, hasta veya yaşlının vücut temizliğinin yapılması yöntemidir. Banyolar temizleyici ve tedavi edici olarak ikiye ayrılır.

- **Temizleyici banyolar**
  - **Tam yatak banyosu;** hasta veya yaşlının bütün vücudunun yatakta yıkanmasıdır. Günlük bakım modülünde verilmiştir.
  - **Kısmi yatak banyosu;** yatağa bağımlı olan hasta veya yaşlının boyun, eller, perine gibi vücudun belirli bölgesinin temizliğinin yapıldığı banyo çeşididir. Günlük bakım modülünde verilmiştir.
  - **Duş şeklinde ve küvette banyo;** hasta veya yaşlının ayakta, tabure üzerine oturarak veya küvette yıkanmasıdır.

➤ **Tedavi edici banyolar**

Sağlık personeli yaptırır. Bakım elemanı, hasta veya yaşlının durumuna göre yardım edebilir. Hasta veya yaşlı banyosunu kendi yapabiliyorsa uzun süre banyoda kalmamasına dikkat edilmeli ve banyoda iken sık sık kontrol edilmelidir. Çünkü hasta veya yaşlının banyoda genel durumu bozulabilir ya da düşebilir.

Hasta veya yaşlı banyosunu kendisi yapamıyorsa bakım elemanı yardım eder veya yaptırır. Bu süreçte yanında olmalıdır.

➤ **Banyonun amaçları**

- Vücut temizliğini sağlamak ve kokuları gidermek,
- Deri gözeneklerini açarak atık maddelerin dışarı atılmasını sağlamak,
- Hasta veya yaşlının gevşemesini ve rahatlamasını sağlamak,
- Kan dolaşımını hızlandırmak,
- Solunumu uyarmak,
- Bakım elemanı ile hasta, yaşlı veya engelli arasında etkili iletişim kurulmasını sağlamak,
- Aktif ve pasif hareketlerle kas tonüsünü geliştirmek,
- Hasta veya yaşlının dış görünüşünü düzelterek güven duygusunu arttırmak,
- Bakım elemanı ile hasta, yaşlı veya engelli arasında etkili iletişim kurulmasını sağlamaktır

1.1. Ortam

Hasta veya yaşlıya banyo yaptırmadan önce oda ve banyoda alınacak bazı tedbirler vardır.

- Odanın ve banyonun pencere ve kapıları hasta veya yaşlının üşümemesi için kapatılır.
- Banyo ve odanın ısısı 250 C'ye ayarlanır.
- Banyoda zemine kaymayı önleyici malzemeler konulur.
- Banyoda uygun ışıklandırma yapılır.
- Banyoda zemin döşemeleri düşmeleri önlemek için ıslak bırakılmamalıdır.
- Banyoda küvete giriş ve çıkışlar düşmelere neden olabileceğinden küvet kullanımından kaçınılır.
- Banyoda havalandırma sistemi ve sıcak su kaynağı güvenli olmalıdır. (kesilme veya suyun ısısının değışmesi gibi)
- Mekânı daraltmamak ve giriş, çıkışı kolaylaştırmak için banyo kapısı dışarıya açılmalıdır.
- Tuvalet, duş ve banyo küveti yakınında tutunma bantları bulunmalıdır

Resim 1.1: Tutunma bantlı banyo ve tuvalet

- Tutunma bantları döşemeye paralel, dik ya da kişiye göre ayarlanabilen biçimde olmalı,
- Duş bölmesi kenarı, tekerlekli sandalyeden duş oturağına geçmeye engel olmayacak biçimde olmalı,
- Hasta veya yaşlı taburede oturacaksa tabure emniyetli olmalı ve gerekirse üzerine bir örtü yerleştirilmeli,
- Hasta veya yaşlının mahremiyetine dikkat edilmeli, gerekirse paravan kullanılmalı,
- Bakım elemanı banyoya gidiş, gelişte hasta veya yaşlıya eşlik etmeli,
- Banyo sırasında hava akımının olmamasına dikkat edilmeli, kapı ve pencerelerin kapalı olduğundan emin olunmalı,
- Kullanılacak suyun sıcaklığı hasta veya yaşlının isteğine göre ayarlanmalıdır.

1.2. Yıkama Teknikleri

Hastalar veya yaşlılar yatağa bağımlı değilse banyolarını **küvette veya duş şeklinde** ayakta veya tabure üzerinde oturarak yaparlar.

- **Araç – gereç**
  - Vücut havlusu
  - Saç havlusu

Resim 1.2: Vücut ve saç havlusu

- Yüz havlusu
- Ayak havlusu
- Eldiven
- Seyyar duş başlığı (seyyar duş başlığı yoksa maşrapa ve kova)
- Şampuan ya da sabun
- Lif
- Duş kabin muşambası
- Duş oturağı veya tabure
- Tarak
- Termometre
- Tabanı kaymayan terlik
- Bakım personeli için koruyucu giysi
- Hasta/yaşlı/engellinin giyeceği giysiler

➤ **Hasta veya yaşlıya banyo yaptırılması**

- Hasta veya yaşlı hakkında bilgi alınır. Hastanın kalp, diyabet, astım gibi rahatsızlıkları ve yaşlıda da demans (bunama) gibi durumların olup olmadığı öğrenilir.
- Hasta veya yaşlıya banyonun gerekliliği ve nasıl yapılacağı hakkında bilgi verilir. Kişinin onayı alınır.

Resim 1.3: Yaşlıyla iletişim

- Bakım elemanı ellerini yıkar.
- Eldivenini ve koruyucu giysisini giyer.
- Banyo malzemelerini hazırlar.
- Banyo ve oda ısısını ayarlar.
- Açık kapı ve pencereleri kapatır.
- Hasta veya yaşlının giydiği terliğin tabanı, zeminde yürürken kaygan olmamasına dikkat eder.
- Hasta veya yaşlı, banyo malzemeleri ve bakım elemanının refakatiyle banyoya getirilir.

Resim 1.4: Yaşlıya refakat edilmesi

- Banyoda küvet varsa ve kullanılacaksa içerisindeki suyun sıcaklığı kişinin alışkanlığına göre ayarlanır.
- Hasta veya yaşlı banyoyu ayakta durarak yapmayı tercih ediyorsa zemine kaymayı önleyici kabin muşambası yerleştirir.
- Hasta veya yaşlının, giysilerini çıkarması sağlanır. Kısmi felç durumu varsa kıyafet çıkarma işlemine sağlam taraftan başlanır. Sonra diğer taraf çıkarılır. Padi varsa çıkarılır. Hasta veya yaşlı kendi işini yapabilecek durumda ise kendisinin yapması sağlanır, yapamayacak durumdaysa bakım elemanı gerekli yardımı yapmalıdır (Banyonun tüm aşamalarında aynı durum geçerlidir.).
- Taburede oturarak yapacaksa üzerine havlu gibi malzemeler yerleştirilerek hasta veya yaşlının kaymadan oturması sağlanır.
- Mahremiyetinin korunmasına dikkat edilir.
- Hasta veya yaşlı banyo sırasında çıplak kalmaktan rahatsızlık duyuyorsa iç çamaşırı ile kalması sağlanır. Suyun sıcaklığı kişinin alışkanlığına göre ayarlanır.
- Hasta veya yaşlının isteğine göre **ayaklarından, gövdeden** veya **saçından** başlanarak yıkanabilir.
- Hasta veya yaşlının alışkanlığına ve tercihine göre banyo yaptırılır.
  - Hasta veya yaşlı yüzüne, gözlerine su gelmesinden (özellikle demans hastaları) rahatsız olabilirler. Bu nedenle yıkamaya, **ayaklarından** başlanır.
  - Sabunlu lif kullanılarak bacaklar yıkanır.
  - Sonra gövde ve kollar sabunlu yumuşak lifle dairesel hareketlerle bastırmadan yıkanır.
  - Kadınlar kilolu ise göğüs altları ile karın bölgesinin yaptığı katlar çok dikkatli bir şekilde lifle yıkanır.
  - El ve ayak parmak araları açılarak yıkanır.
  - Yıkama sırasında yapılan her işlem anlatılır. Kişiyi bilgilendirmek ve rahatlamasını sağlamak için etkili bir iletişim kurulur.
- Hasta veya yaşlıya saçlarının yıkanıp yıkanmayacağı sorulur ve fikri alınır. Saçlar yıkanacaksa şampuan veya sabun kullanılarak yıkanır ve

durulanır. Yıkama sırasında saçlı deriye hafif bir masaj yapılarak kan damarlarına kan akımının artması sağlanır.

- Genital (intim) bölge temizlenir. Enfeksiyon gelişmesini önlemek için bayanlarda önden arkaya doğru yıkama işlemi yapılır.
- Hasta veya yaşlının banyosu, alışkanlığına, tercihinine ve genel durumuna göre **saçların** yıkanmasıyla veya gövdeden (omuzlarından su dökerek) başlanarak da yaptırılabilir. Tüm vücut yukarıda anlatılan basamaklara dikkat edilerek yıkanır.
- Hasta veya yaşlının banyosuna **saçların** yıkanması ile başlanmışsa gövde, kollar, bacaklar ve diğer bölgeler sırasıyla yıkanır.
- Hasta veya yaşlının banyosuna gövdeden başlanmışsa kollar, saç, bacaklar ve diğer bölgeler sırasıyla yıkanır.

1.2.1. Banyo Yaptırılırken Dikkat Edilecek Noktalar

- Hasta veya yaşlının vücudunda kızarıklık, döküntü gibi renk değişikliğinin olup olmadığı kontrol edilir.
- Banyo yapma eğlenceli, rahatlatıcı bir aktivite haline getirilir.
- Banyo yapma, hasta veya yaşlının kendini rahat hissettiği saate alınır.
- Banyo yaptırılırken hasta veya yaşlının üşümemesi ve cereyanda kalmaması için kapı ve pencereler kapatılır.
- Hasta veya yaşlı banyo yapmayı unutabilir, gerekliliğini kavrayamaz ya da sudan korkabilir. Bu durumda yıkamaya ayaklarından başlanır.
- Demanslı, hasta veya yaşlı banyo yaparken vücudunun herhangi bir bölgesini yıkamayı unutabilir.(Örneğin; saçını) Bu nedenle banyo sırasında yanında bulunup yıkanması sağlanır.
- Hasta veya yaşlı, banyo yapabilecek durumdaysa kendisinin yapması sağlanır. Bakım elemanı, hasta veya yaşlının kolayca çağırabileceği yerde bulunur.
- Hasta veya yaşlıyı banyo sırasında sık sık kontrol etmelidir.
- Banyo zeminin kaygan olmamasına dikkat edilir.
- Hasta veya yaşlı banyo sırasında sandalye, korkuluk veya tutunma bantları gibi destek alabileceği, düşme tehlikesini azaltan güvenlik önlemlerin alınmasına dikkat edilir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını tamamladığınızda hasta veya yaşlıya banyo yaptırabileceksiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
➤ Hasta veya yaşlının durumu hakkında bilgi ediniz.	➤ Demans, diyabet, görme engelli gibi durumların olup olmadığını öğreniniz.
➤ Hasta veya yaşlının onayını alınız.	➤ Etkili iletişim kullanarak onay alınız
➤ Elleri yıkayınız ve eldiven giyiniz. ➤ Banyo için malzemeleri hazırlayınız. ➤ Banyo ve oda ısısını ayarlayınız	➤ Banyo ve odanın ısısını 25 °C ayarlayınız.
➤ Hasta veya yaşlıyı banyoya refakatinizle götürünüz.	➤ Olası tehlikeleri önlemek için birlikte gidiniz.
➤ Suyun ısısını hasta veya yaşlının isteğine göre ayarlayınız. ➤ Kayma ve düşmeyi önleyici tedbirleri alınız.	➤ Hasta ve yaşlının isteğine ve güvenlik tedbirlerine uyunuz.
➤ Hasta veya yaşlı çok üşüyorsa, yüzüne, gözüne su gelmesinden hoşlanmıyorsa ayaklarından yıkamaya başlayınız.	➤ Ayaklarından başlayarak bacaklar, gövde, kollar ve saçlarını yıkayınız.
➤ Hasta veya yaşlı banyo yapmaya (ayaklar, gövde ve saçlar) hangi vücut bölgesinden başlanmasını istiyorsa yıkamaya o bölgeden başlayınız.	➤ Tercihine ve alışkanlığına göre banyo yaptırınız.
➤ Banyo yaptırılırken hasta veya yaşlının vücudunda kızarıklık, renk değişikliği gibi durumların olup olmadığını kontrol ediniz.	➤ Yatak yarası gibi durumlar yönünden değerlendiriniz.
➤ Yapılan işlemi kayıt ediniz.	➤ Sağlık personeli ve yakınlarını bilgilendiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. I. Tam yatak banyosu
II. Kısmi yatak banyosu
III. Küvette ilaçlı banyo
IV. Duş şeklinde ve küvette banyo

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri temizleyici banyolardandır?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I, II ve III   D) I, II ve IV   E) I, II, III ve IV

2. I. Vücut temizliğini sağlamak
II. Vücuttaki kokuları gidermek
III. Hasta/yaşlı/engellinin rahatlamasını sağlamak
IV. Kan dolaşımını hızlandırmak

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri banyo yapmanın amaçlarındandır?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I,II ve III   D) I, III ve IV   E) I, II, III ve IV

3. Hasta veya yaşlıların kullanacağı banyoların taşınması gereken özellikler aşağıdaki seçeneklerden hangisinde tam olarak verilmiştir?
A) Zeminler kaygan olmamalı ve el ile tutulacak yerler bulunmalı
B) Zeminler seramik olmalı
C) El ile tutulacak yer bulunmalı
D) Duşa kabin olmalı
E) Su kovası bulunmalı

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle tamamlayınız.

4. Hasta ve yaşlının banyo suyunun sıcaklığı ..... ayarlanır.
5. Banyo ve odanın sıcaklığı .....olmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Hasta veya yaşlıyı banyo sonrası giydirebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Hasta veya yaşlının giyeceği kıyafetlerin taşınması gereken özelliklerini araştırınız.
- Kıyafetlerin giydirme sırasına göre yerleştirmenin önemini çevrenizdeki büyüklerinize sorarak araştırınız. Sonuçlarını sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. GİYDİRME TEKNİĞİ

Hasta veya yaşlının kıyafetlerinin biçimi ve giyinme tarzı başkalarına bağımlılığı azaltmada büyük önem taşır. Hasta veya yaşlı, işlevsel kapasitesine uygun kıyafetlerle tek başına, zorlanmadan bir yardımcıya ihtiyaç duymadan giyinip soyunabilir.

Hasta veya yaşlı banyodan sonra kurulanıp kıyafetlerini giyebilecek durumdaysa kendisi kurulanır ve giyinir. Tek başına kurulanıp giyinemeyecek (kısmi felç, görme engeli, vb.) durumdaysa yardım edilerek kurulanması ve giyinmesi sağlanır.

Kıyafetler pamuklu, yumuşak kumaştan yapılmış ve kolay giyilip çıkarılabilen özellikte olmalıdır.

2.1. Vücut Kurulama Tekniği

- Hasta veya yaşlıya, giydirmeye ilgili bilgi verilerek onayı alınır.
- Kapı ve pencerelerin kapalı olmasına dikkat edilir.
- Banyodan sonra eldivenler değiştirilir.
- Hasta veya yaşlı tabure veya sandalyeye oturtulur.
- Hasta veya yaşlıya kurulanması için önceden ısıtılmış, yumuşak vücut havlusu açılarak omuzlarına yerleştirilir. Havlunun vücudunu sarması sağlanır. Saçına ayrı saç havlusu sarılır.
- Yüzünü kurulaması için küçük bir havlu verilir ve kurulama yapılır.
- Vücut kurulama işlemi sırasında hasta veya yaşlıyla etkili iletişim kurulur.
- Kısmi felçli bölge varsa önce o bölge kurulanır.
- Havlu ile koltuk altı, göğüs bölgesi ve kasıklar nemli kalmayacak biçimde kurulanır. Bayanlarda göğsün alt kısımlarının ıslak kalmamasına dikkat edilir.
- El ve ayak parmak araları farklı havlu ile (el ve ayak havlusu) nemli kalmayacak şekilde kurulanır.

- Mantar enfeksiyonlarını önlemek için vücut bölgeleri çok iyi kurularak nemli kalmaması sağlanır.
- Özellikle demanslı yaşlı veya yaşlı hastada unutma olabileceğinden kurulanma sırasında dikkatli olunur.
- Yaşlıların cildi kuru olduğundan, kurulamadan sonra bazı bölgelere (yüz, el, ayak gibi) nemlendirici sürülür.

2.2. Kıyafet Giydirme

Hasta veya yaşlıya uygun kıyafet fikri alınarak seçilir ve giydirilir. Kıyafetler kişinin hareket kapasitesine uygun, zorlanmadan tek başına giyinip çıkarabileceği biçimde olmalıdır.

- **Kıyafet seçimi**
  - Kıyafetler kolay giydirilip çıkarılabilen biçimde olmalı.
  - Kıyafetin yakası yuvarlak ya da 'V' şeklinde olmalı.
  - Ütülenebilir ve pamuklu kumaştan olmalı
  - Düğmeli ise düğme sayısı azaltılıp yerine yapışkan şeritler tercih edilmeli.
  - Kıyafetler yıkanmaya dayanıklı olmalı.
  - Pijama veya eşofmanın lastikleri çok sıkı olmamalı.
  - Kıyafetler vücuda tam oturmamalı, bol olmalı ve mevsime göre seçim yapılmalı.
  - Kıyafetlerin etek boyları ve kol boyları uzun, geniş ve rahat olmalı.
  - Kıyafetler günlük işlerini yapmaya engel olmamalı.
  - Ayakkabıların tabanları kaymaz, kolaylıkla giyilip çıkartılabilecek şekilde olmalı.
  - Kazaları önlemek ve üşümeyi engellemek için terlik yerine ayağa uygun rahat bir ayakkabı tercih edilmeli.
  - Çoraplar kolayca giyilebilen, pamuklu ve esnek olmalıdır.
- **Hasta veya yaşlıya banyo sonrası kıyafet giydirme**
  - Hasta veya yaşlıya bilgi verilerek onayı alınır.
  - Banyoda sandalye veya tabureye oturtulur.
  - Bakım elemanı hasta veya yaşlının kıyafetlerini giydirirken vücut mekaniklerine uymalıdır.
  - Kıyafetlerin oda ısısında olmasına dikkat edilir.(Örneğin: Gerekirse kışın kalorifer peteği veya soba ısısından faydalanılarak kıyafetlerin ısısı ayarlanır.)
  - Kıyafetler giyim sırasına göre yerleştirilmiş olarak uygun bir yere konur.
  - Hasta veya yaşlı giyinebilecek durumdaysa kendisi giyinir.
  - Hasta veya yaşlı tek başına giyinemeyecek durumdaysa yardım edilir.
  - Ped kullanıyorsa pedi takılır.

- Giyinmeye felçli taraftan başlanır.
- İç çamaşırları giydirilir. Seçilmiş olan gömlek, kazak, gibi kıyafet giydirilir.
- Eşofman altı, pijama gibi kıyafetleri giydirilir.
- Ayaklarına çorapları giydirilir.
- Üşümemesi için hırka giymesi sağlanır.
- Saçları taranır, kurutulur. Saç kurutma makinesi varsa tercih edilir.
- Eldivenler çıkarılarak eller yıkanır.
- Hasta veya yaşlıya refakat edilerek odasına götürülür.

Resim 2.1: Banyodan sonra yaşlıya refakat edilmesi

- Koltuğa veya yatağına oturması veya yatması sağlanır.
- Dezenfektan malzemeler kullanılarak banyonun temizliği yapılır. Zeminler kurulanır.
- Malzemeler temizlenerek yerlerine yerleştirilir.
- Banyo yapma ve giydirme işlemi dosyaya kayıt edilir.

2.2.1.Kıyafet Giydirmede Dikkat Edilecek Noktalar

- Hasta veya yaşlının üşümemesine dikkat edilir.
- Giyinmeyi kendisinin yapması için gereken destek sağlanır.
- Hasta veya yaşlının vücudunun ıslak veya nemli kalmamasına dikkat edilir.
- Hasta veya yaşlının demans gibi rahatsızlığı varsa aynı türdeki kıyafetleri sürekli giymekte ısrar edebilir. Bu kıyafetlerden birkaç tane daha alınabilir.
- Kıyafetleri giyim sırasına göre hazırlamak kişiye kolaylık sağlar.
- Giyinme sırasında kişiyle uygun iletişim kurulur.
- Mahremiyetini koruyarak giydirme işlemi yapılır.
- Banyo, mutlaka uygun dezenfektanlarla yıkanarak zemin kuru bir şekilde bırakılmalıdır.
- Bakım elemanı, yaptığı işlemi kayıt etmelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını tamamladığınızda hasta veya yaşlıyı banyo sonrası giydirebileceksiniz.

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hasta veya yaşlıyı tabure ve sandalyeye oturtunuz. ➤ Hasta veya yaşlının omuzlarına havluyu koyunuz. ➤ Vücudunu ve yüzünü kurulayınız. ➤ Ayak ve el parmak aralarını özel havlusuyla kurulayınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Vücudunun koltuk altı, kasıklar ve göğsün altının ve el ve ayak parmaklarının aralarının nemli kalmamasını sağlayınız. ➤ Mantar enfeksiyonunun gelişmesini önlemek nemli kalmadan kurulayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kurulama işlemi sırasında etkili iletişim kurunuz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kişinin güvenini sağlamaya çalışınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kıyafetleri giyim sırasına göre yerleştiriniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Giyinmede kolaylık sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ped kullanıyorsa pedini takınız ➤ İç çamaşırlarını giydiriniz. ➤ Giysinin kolay giydirip çıkarılması için sıfır yaka ya da 'V' yakalı kıyafet (gövde, kollar) tercih ediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kişi felçli ise giydirmeye felçli bölgeden başlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Eşofman altı veya alt pijamasını giydiriniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Lastiklerin beli sıkılmamasını sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çoraplarını giydiriniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çorapların lastiklerinin biraz gevşek olmasını sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hırkasını giydiriniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Üşümemesini sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Saçlarını tarayıp kurutunuz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kişinin kendini rahat hissetmesini sağlayınız.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hasta veya yaşlıyı odasına alınız.	
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Banyonun temizliğini yapınız. ➤ Malzemeleri temizleyerek yerine kaldırınız.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İşlemleri eldiven kullanarak yapınız. ➤ Enfeksiyon riskini önleyiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Yapılan işlemleri dosyaya kayıt ediniz.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Sağlık personelini ve yakınlarını bilgilendiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. I. Koltuk altı
II. Kasık bölgeleri
III. Göğüslerin altı
IV. El ve ayak parmak araları

Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri mantar enfeksiyonunun gelişmemesi için vücudun nemli kalmadan kurulanması gereken bölgelerindedir?

- A) Yalnız I   B) I ve II   C) I,II, IV   D) I,II, III ve IV   E) I, III, IV

2. Aşağıdakilerden hangisi, hasta veya yaşlıların giyeceği kıyafetlerin taşınması gereken özelliklerdendir?
A) Kıyafetlerin lastikleri sıkı olmalı.
B) Kıyafetlerin önü düğmeli ve yakası yuvarlak olmalı.
C) Kıyafetler vücuda tam oturmalı.
D) Kıyafetler yıkanmaya dayanıklı olamamalı.
E) Kıyafetlerin kol boyları uzun ve geniş olmalı.

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

3. Ayakkabıların tabanları.....olmamalıdır.
4. Kıyafetler.....sırasına göre yerleştirilir.
5. Kıyafetler.....giydirip .....biçimde olmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyunuz ve doğru seçeneği işaretleyiniz.

1. I. Banyo sık sık yapılmalı
II. Öz güven duygusu arttırılmalı
III. Perine ve anal bölgesi hemen temizlenmeli

İdrar ve gaitasını tutamayan, kaçırın hasta veya yaşlılarda enfeksiyon gelişimini önlemek için yukarıdakilerden hangisi veya hangileri yapılmalıdır?

- A) Yalnız I   B) Yalnız II   C) I ve II   D) II ve III   E) I, II ve III
2. Aşağıdakilerden hangisi, yaşlıların giyeceği ayakkabıların taşınması gereken özelliklerinden değildir?
A) Bağcıklı ve sıkı olmalı
B) Tabanı kaygan olmamalı
C) Derisi yumuşak olmalı
D) Ayağını sarmalı
E) Sıkı ve çok geniş olmamalı

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere doğru sözcükleri yazınız.

3. Banyo yapmak, hasta veya yaşlının dış görünüşünü düzelterek..... arttırır.
4. Duş ve banyo küveti yakınında ..... bulunur.
5. Hasta veya yaşlı banyo sırasında çıplak kalmaktan rahatsızlık duyuyorsa .....kalmazı sağlanır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	E
3	A
4	Alışkanlığına Göre
5	25 ⁰ C

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	D
2	E
3	Kaygan
4	Giyinme
5	Kolay-Çıkarılabilen

MODÜL DEĞERLENDİRMENİN CEVAP ANAHTARI

1	E
2	A
3	Güven Duygusunu
4	Tutunma Bantları
5	İç Çamaşırıyla

KAYNAKÇA

- AKÇA AY Fatma (Editör), **Sağlık Uygulamalarında Temel Kavramlar ve Beceriler**, Nobel Tıp kitapevleri, İstanbul, 2011.
- ARIOĞLU Servet, Mustafa CANKURTARAN, Meltem Gülhan HALİL, Burcu Balam YAVUZ, **Geriatri ve Gerontoloji**, Nobel yayınları, 2006.
- ÇAKIRCALI Emine, **Hasta Bakımı ve Tedavisinde Kullanılan Temel İlke ve Uygulamalar**, Nobel kitap evi, 3. Baskı, İzmir, 2000.
- ELİNOR V.R.N., M.A,LUVERNE Wolff,R.N.M.A.Marlene H.WEİTZEL ,R.N.,M.S.N.**Hemşireliğin Temel İlkeleri**, Vehbi KoçVakfı, İstanbul, 1979.
- ENİCE M. King, R.N., M.Ed.Lyn Wieck, R.N., B.S.N. Marilyn Dyer, R.N., M.S., **Hemşirelik Teknikleri El Kitabı**, çev. K. Babadağ, N. Sabuncu, G. Tandal, Vehbi Koç Vakfı, İstanbul, 1983.
- KARATAŞ GÜNER Ayşe, Sema nur AĞRALI KEBAPÇI, Türkan AKAR EMSAL, Ayşe UZ, İlknur KÜÇÜKALP, Aysel GÜMÜŞ, Sağlık Meslek Liselerinin Hemşirelik Bölümü, **Meslek Esasları ve Tekniği IX. Sınıf**, Palme yayıncılık, Ankara, 2009.